

industrijsko-gospodarski pregled

Uređuje: Dušan Ražem

Badel 1862 povećao gubitak

Kompanija Badel 1862 u prvoj polovini ove godine ostvarila je 152,9 milijuna kuna ukupnog prihoda uz gubitak od 19,8 milijuna kuna, stoji u financijskom izvještaju na stranicama Zagrebačke burze. U istom razdoblju prošle godine Badel 1862 imao je prihod 183,8 milijuna kuna i gubitak 13,4 milijuna. Prihodi od prodaje bili su 149,7 milijuna kuna, dok su lani u prvih šest mjeseci iznosili 178,1 milijun kuna.

Izvor: Privredni vjesnik, 3846 od 29. 9. 2014.

Bosnalijek: dobit od 4,5 milijuna KM

Sarajevska farmaceutska tvrtka Bosnalijek ostvarila je u prvom polugodištu ove godine poslovnu dobit od 4,5 milijuna KM, dok je u istom razdoblju prošle godine poslovala s gubitkom od 668 000 KM. Tvrtka je u prvom ovogodišnjem polugodištu ostvarila 12 posto veće prihode, s 45,9 na 51,4 milijuna KM, dok su troškovi poslovanja iznosili 43,2 milijuna KM. Troškovi prodaje su povećani sa 17,3 na 19,5 milijuna KM, a istodobno su administrativni troškovi smanjeni s 27,1 na 23,6 milijuna KM.

Izvor: Privredni vjesnik 3845 od 22. 9. 2014.

Dokapitalizacija Petrokemije

Vlada je sredinom srpnja donijela odluku o prodaji 22,82 posto dionica Končar Elektroindustrije iz državnog portfelja radi namicanja novca za dokapitalizaciju Petrokemije. Dokapitalizacija je dio programa restrukturiranja koji je Ministarstvo gospodarstva donijelo nakon neuspjele potrage za strateškim partnerom Petrokemije.

U drugom krugu dokapitalizacije Petrokemije, koji je trajao do 27. kolovoza, upisano je ukupno osam milijuna novih dionica. Pravo na upis u drugom krugu imali su dioničari koji su upisali dionice u prvom krugu. U prvom krugu, od ponuđenih 16,67 milijuna novih redovitih dionica, postojeći dioničari upisali su i uplatili 434 733 dionice, što zajedno s prvim krugom daje ukupni upis od 8,43 milijuna. To je malo više od praga uspješnosti od 8,33 milijuna dionica. Uprava tvrtke utvrdila je konačnu cijenu nove dionice od 30 kuna, što predstavlja donju granicu ponuđenog raspona cijene od 30 do 100 kuna.

Izvor: Privredni vjesnik, 3841 od 25. 9. 2014. i 3842 od 1. 9. 2014.

Poslovna tajna je “najbolja”

Ulaganja u istraživanje i razvoj namjerava kratkoročno povećati gotovo 72 posto hrvatskih tvrtki. To je rezultat koji znatno odskake od regije, gdje u prosjeku 42 posto tvrtki planira kratkoročan porast ulaganja, pokazuje drugi *Izveštaj o aktivnostima istraživanja i razvoja*, koji je objavila konzultantsko-revizorska tvrtka Deloitte. U istraživanju, koje je provedeno tijekom prve polovine 2014., sudjevalo je 330 tvrtki iz Bugarske, Češke, Estonije, Hrvatske, Latvije, Litve, Mađarske, Poljske, Rumunjske i Slovačke. Deloitteov izvještaj pokazuje kako su tvrtke u istraživanje i razvoj najčešće ulagale između jedan i tri posto prihoda iz redovitog

poslovanja – njih 33,3 posto, dok ih je čak 23,1 posto uložilo više od 10 posto prihoda, što je znatno više u odnosu na prošlogodišnjih četiri posto. Valja istaknuti kako čak 20,5 posto ne može odrediti koliko prihoda ulaže u to.

Na pitanje što u tvrtkama najbolje opisuje istraživačko-razvojne aktivnosti, *Ivan Andrišek*, viši savjetnik u Deloitteovom Odjelu poreznog savjetovanja, napominje kako čak 82,1 posto ispitanika odgovara da su to razvoj novih proizvoda, procesa i usluga. *Sonja Išković*, direktorica u Deloitteu zadužena za istraživanje i razvoj, kaže kako su dostupnost više vrsta poticaja, stabilnost regulatornog okruženja te dostupnost i cijena zapošljavanja kvalificirane radne snage vanjski čimbenici koji najviše utječu na povećanje razine ulaganja u istraživanje i razvoj u privatnom sektoru.

S druge pak strane, kao najmanje bitan čimbenik ispitanici iz 39 velikih i srednjih hrvatskih tvrtki, koje većinom dolaze iz tehnološkog (najviše IT) i proizvodnog sektora, ocijenili su mogućnost zaštite intelektualnog vlasništva. Deloitteov izvještaj pokazuje i to kako je najzastupljenija mjera zaštite intelektualnog vlasništva u Hrvatskoj politika tajnosti tvrtke, odnosno poslovna tajna (79,5 % ispitanika). Slijede zaštićeni znak odnosno žig (38,5 %), autorsko pravo (33,3 %), industrijski dizajn (25,6 %), dok svega 23,1 % ispitanika primjenjuje patente kao mjeru zaštite intelektualnog vlasništva.

Ovo je znatno niži udjel u odnosu na regiju, gdje oko 44 % ispitanih tvrtki patentira rezultate svojih istraživačko-razvojnih projekata. “Ovakvi rezultati sugeriraju da su tvrtke u Hrvatskoj i dalje ponajprije okupirane pokretanjem i financiranjem istraživačko-razvojnih aktivnosti, a manje inovativnim istraživanjima koja bi dovela do potrebe za zaštitom intelektualnog vlasništva kao krajnjeg rezultata istraživanja i razvoja”, ističe *Sonja Išković*.

Zanimljivo je naglasiti kako intelektualni kapital uopće ne štiti 5,1 % ispitanih tvrtki. Nadalje, državna potpora za istraživačko-razvojne aktivnosti na temelju Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju te program Poduzetnički impuls, s kojima je upoznato 43,6 % ispitanika, najpoznatiji su poticaji u nas. Pritom je državne potpore koristilo 30,8 %, a one iz Poduzetničkog impulsa 15,4 % tvrtki. Nadalje, 35,9 % ispitanika zna za Javni natječaj za dodjelu sredstava iz fondova EU-a *Jačanje kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije*, a potpore koristi njih 5,1 %. Sa Sedmim okvirnim programom Europske unije FP7 za istraživanje i razvoj te, među ostalim, programom Horizon2020 upoznato je 25,6 % tvrtki, a poticaje je koristilo 17,9 %, odnosno 2,6 % ispitanika.

Detaljnija analiza novčanih potpora za istraživanje i razvoj pokazala je vrlo nisku razinu njihova poznavanja. Jer tek jedna četvrtina ispitanika upoznata je s mogućnostima i prednostima novčanih potpora, a čak 43,6 % ispitanika nije svjesno ovakvih mogućnosti. Preostalih 30,8 % ispitanika izjavilo je da je upoznato s mogućnostima, ali je i navelo niz razloga zbog kojih ih ne koristi. To su manjak ljudskih kapaciteta, previše birokratizirana i komplicirana administracija te manjak vlastitih sredstava za sufinanciranje projekata.

Sonja Išković smatra kako je sve to izazov za tvrtke i provedbena tijela državne administracije zbog nadolazećih mogućnosti financiranja razvojnih projekata iz fondova EU-a kojima se predviđa alokacija od 664 milijuna eura za jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i razvoja *Operativnim programom za konkurentnost i*

koheziju od čega je 290 milijuna eura namijenjeno isključivo privatnom sektoru.

Izvor: *Boris Odorčić*, Privredni vjesnik 3845 od 22. 9. 2014.

JGL među pet najpoželjnijih poslodavaca

Jadran Galenski laboratorij (JGL) je zahvaljujući izvrsnosti u upravljanju zaposlenicima i ove godine nagrađen certifikatom *Poslodavac Partner* te uvršten na listu Top 5 Poslodavaca Partnera. Certifikat je predsjedniku Uprave i direktoru JGL-a *Ivi Usmianiju* uručio *Aleksandar Zemunić*, direktor tvrtke *Selectio*, koja dodjeljuje certifikat. Na ovoj se listi nalaze vodeće hrvatske tvrtke: *Vipnet*, *Coca-Cola*, *Pliva*, *Valamar* i *JGL*.

Izvor: Privredni vjesnik, 3843 od 8. 9. 2014.

Raste Pharma Valley

Farmaceutska tvrtka JGL u Svilnom kraj Rijeke ulaže 361 milijun kuna u nove pogone. U blizini autoceste Rijeka-Zagreb i pored dosadašnjih pogona koji se prostiru na 13 800 četvornih metara grade se nova industrijska postrojenja i skladišta na 76 750 četvornih metara. Cijeli kompleks nazvan je *Pharma Valley*, a prema informacijama iz JGL-a, treba osigurati tehnološku, razvojnu i skladišnu platformu za realizaciju dugoročnih planova te brzorastuće tvrtke.

Izvor: Privredni vjesnik, 3842 od 1. 9. 2014.

Mjesto kemijske industrije u hrvatskom uvozu

U prvih šest mjeseci ove godine uvoz proizvoda prerađivačke industrije porastao je 9,4 posto i popeo se na 54,2 milijarde kuna. Podatci DZS-a pokazuju da je ostvaren rast uvoza traženih proizvoda prehrambene industrije. Rast iznosi 14 posto, a uvoz je ukupno bio vrijedan 5,7 milijardi kuna. Za usporedbu, izvoz hrvatskih prehrambenih proizvoda bio je vrijedan 2,7 milijardi kuna. Među uvoznim stavkama prerađivačke industrije slijede proizvodi kemij-

ske industrije s 5,4 milijarde kuna. Zatim dolaze strojevi i uređaji s 4,5 milijardi kuna pa rafinirani naftni proizvodi s 4,3 milijarde kuna. Uvozna računala bila su ukupno vrijedna 3,5 milijardi kuna. Riječ je ipak o padu od 17 posto jer je lani u prvoj polovini godine taj uvoz vrijedio 4,2 milijarde kuna. Farmaceutskih proizvoda stiglo je za 2,6 milijardi kuna. Odjevnih predmeta uvezeno je za 2,7 milijardi kuna, a kože i obuće za 1,8 milijardi kuna.

T a b l i c a 1 – Uvoz u Hrvatsku, po statističkim sektorima (prvo polugodište 2014., u milijunima kuna)

Hrana i žive životinje	6 870
Pića i duhan	747
Sirove materije, osim goriva	1 143
Mineralna goriva i maziva	12 154
Životinjska i biljna ulja i masti	326
Kemijski proizvodi	8 685
Proizvodi svrstani prema materijalu	11 717
Strojevi i prijevozna sredstva	14 627
Razni gotovi proizvodi	8 121

Izvor: Privredni vjesnik 3846 od 8. 9. 2014.

Rafinerija u Rijeci opet počinje raditi

Nakon požara koji se dogodio 17. kolovoza, *Rafinerija nafte Rijeka* početkom rujna ponovno počinje s punim radom, priopćeno je iz Ine. Očevidom je utvrđeno da je požar izazvan propuštanjem čepa u jednoj od pumpi, što je najvjerojatnije uzrokovano korozijom. No prilikom redovitog pregleda i održavanja nisu zabilježena nikakva odstupanja stanja opreme koja bi ukazivala na potencijalnu opasnost, kažu u Ini. Šteta uzrokovana požarom procjenjuje se na 750 000 kuna.

Izvor: Privredni vjesnik, 3842 od 1. 9. 2014.

tehnološke zabilješke

Uređuje: Dušan Ražem

Nisu sva istraživanja jednaka

Prenosimo uvodnik "Not All Research Is Equal" Adama Hellera iz časopisa *Angewandte Chemie* od 10. ožujka 2014. Adam Heller profesor je na University of Texas u Austinu. Bavi se ponajviše bioelektrokemijom i bioelektrokatalizom. Prijavio je 215 patenata i objavio više stotina stručnih i znanstvenih članaka. Godine 2007. nagrađen je najvišom američkom tehnološkom nagradom, *National Medal of Technology and Innovation*.

Tijekom godina koje sam proveo u industriji, poduzetništvu i znanosti savjetovao sam kolegama, studentima i postdoktorantima da, ako mogu, pokušavaju otkriti tajne prirode; ako ne mogu, neka stvaraju proizvode koji će služiti ljudima.

Prvi prioritet mojih istraživanja uvijek je bilo otkrivanje tajni pri-

rode. Primjeri takvih tajni su model kvantizacije veličine u koloidnim česticama poluvodiča *Louisa E. Brusa* i postojanje novih oblika ugljika, tj. fulerena (*Harold Kroto*, *Robert Curl* i *Richard Smalley*) i nanocijevi (*Sumio Iijima*). Zbog svoje puke ljepote i profinjenosti otkrivanje prirodnih činjenica ne treba nikakvih opravdanja. Međutim, ako bi ih ipak trebalo opravdavati, isticao sam da se većina proizvoda koji služe ljudima ili im produljuju život, a bili su uvedeni za vrijeme mog života, zasniva na činjenicama koje su bile otkrivene u posljednja dva stoljeća. Ne sve, ali većinu tih činjenica otkrili su pojedinci ili male istraživačke grupe i uz umjerenu cijenu po porezne obveznike; samo na nekoliko područja, kao što su fizika čestica i astrofizika, važna otkrića zahtijevaju vrlo velike grupe istraživača. Pregled autorstva publikacija velikih znanstvenika iz *Instituta Kaiser Wilhelm*, kasnije *Instituta Fritz Haber*, i pionirskih istraživača iz *Bell Laboratories* pokazuje malo koautora. U *Bell La-*